

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Helsinki Business College kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Erityisesti rahoitusmallin selkeyttäminen sekä vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden painottaminen on kannatettavaa.

Koska tällä hetkellä ammatilliseen koulutukseen ja erityisesti aikuiskoulutukseen kohdistuu useita yhtäaikaista muutosvoimia haluamme kuitenkin korostaa niiden yhteisvaikutusten selvittämisen tärkeyttä. Ammatillisen koulutuksen leikkausten, aikuiskoulutustuen poistumisen ja lainsäädännön rahoituksen uudistumisen kokonaisuutta tulee voida arvioida etukäteen ja varmistua niiden vaikutuksen kohtuullisuudesta ja tasa-arvoisuudesta suhteessa erityyppisiin koulutuksenjärjestäjiin ja koulutustarjontaan.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Kokeilulain osalta on kannatettavaa pyrkimys keskustelujen kautta luomaan koulutuksen järjestäjien kanssa näkymää usealle vuodelle ja varmistua siitä, että koulutus kohdentuu siihen tarpeeseen, minkä yhteiskunnassa ja työelämässä ennakoidaan tulevaisuudessa olevan. Täsmentämistä tarvitaan vielä kokeilun tavoitteisiin sekä verkoston kehittymismahdollisuuksiin kokonaisuudessaan. Ts. kokeilussa mukana olevien verrattuna siitä ulkopuolelle jäävien mahdollisuuksiin oman toimintansa kehittämiseen.

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Rahoituksen muuttaminen nykyistä tuloksellisempaan ja vaikuttavampaan suuntaan on kannatettavaa. On kuitenkin hyvin tärkeää, että ennen lainsäädännöstä päättämistä saadaan simulaatiomallit sen vaikutuksista eri koulutuksen järjestäjille. Oleellista on mm. opiskeluvuosiin kohdentuvien korikerrointen perustuminen realistisiin kustannuksiin ja korikertoiin liittyvän teknisen muutoksen neutraalius suhteessa koulutuksen järjestäjiin. Jos kustannuskorien kertoimien

suhdetta eri korien välillä haluttaisiin muuttaa, vaikutukset eri koulutuksenjärjestäjiin ja eri koulutuksiin tulisi selvittää ensin ja esittää kustannusmuutosten perusteet. Esimerkiksi liiketoiminnan perustutkinnon painokertoimen esitetään putoavan 0,78:sta 0,41:een, joka on alaan erikoistuneelle oppilaitokselle erittäin merkittävä rahoitusmuutos, mikäli muutoksen neutraalius ei toteutuisi.

Lainsäädännön hallitun toimeenpanon varmistamista edesautetaan siirtymäsäännöksillä. Esimerkiksi korkeakouluilla ne ovat olleet kolmen prosentin tasoa edellisen vuoden rahoitukseen verrattuna. Tässä luonnoksessa esitetyt siirtymäsäännöt voivat johtaa em. huomattavasti suurempiin vuosittaisiin muutoksiin ja mahdollisesti osalle koulutuksenjärjestäjiä merkittäviin haasteisiin toimintaedellytysten suhteen.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

Ammatillisessa koulutuksessa on todettu oppimisen tuen tarpeiden kirjon olevan laaja. Luonnoksessa olevat kertoimet eivät vielä sisällä nyt kehitteillä olevaa yhteiskuntavastuukerrointa, mutta erityisen tuen kerroin on ajateltu poistettavan. Uuden kertoimen on suunniteltu perustuvan perusasteen lähtötasoon, mikä ei kuitenkaan kattavasti ennusta tuen tarvetta ja laatua ammatillisten opintojen aikana. Osalla opiskelijoista ei ole vertailukelpoista lähtötasotietoa saatavilla. Lähtötasosta riippumatta opiskelijoilla voi olla myös eri syistä johtuvia tuen tarpeita ja ne saattavat nousta esiin vasta ammatillisessa koulutuksessa opiskelun aikana. Toisaalta hyvään lähtötasoon on voinut merkittävästi vaikuttaa perusasteella saatu tuki ja sitä voi olla tarvetta jatkaa. Nykyinen erityisen tuen kerroin huomioi opiskelijoiden nykytilanteen laajasti. Ehdotamme, että nykyistä erityisen tuen kerrointa kehitetään sen poistamisen ja uuden kertoimen kehittämisen sijasta.

Tilaukoulutusta koskevat säädösehdotukset

Orpon hallitusohjelmassa on linjattu, että hallitus avaa ammatillisen koulutuksen järjestäjille mahdollisuuden myydä tutkintoon johtavaa koulutusta markkinoilla kansalaisille vastaavalla tavalla kuin korkeakoulutuksessa. Tilaukoulutuksella vastattaisiin erityisesti osaajapulaan, kun tutkintoon johtavaa koulutusta voidaan myydä markkinoilla. Nyt esitettävässä lakiluonnoksessa ei tätä hallitusohjelmassa linjattua näkemystä ole. Kuitenkin aikuiskoulutuksen tarve pikemminkin kasvaa kuin vähenee tulevaisuudessa ja tämän muutoksen avulla voitaisiin luoda uusia kustannustehokkaita ammatillisen aikuiskoulutuksen malleja vähentyvien osaamisen uudistamisen mahdollisuuksien tilalle sekä mahdollistaa ammatillisen koulutuksen kehittyminen suhteessa työelämän tarpeisiin.

Luonnoksessa oleva tilaukoulutuksen säädösehdotus on erityisen ongelmallinen koulutusviennin kannalta. Säädösehdotus tekisi koulutusviennin toteuttamisen ammatillisessa koulutuksessa käytännössä mahdottomaksi. Viennin edellytysten lopettamisen sijaan ehdotamme, että koulutusviennin käytäntöjä ja eettisiä perusteita kehitetään tiiviissä yhteistyössä eri viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien kanssa, tavoitteena saada tästä jo hyvin alkaneesta vientialueesta osa toimivaa suomalaista palveluvientiä.

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

-

Asetusluonnokset

-

Muut kommentit

-

Lehto Marjaana
Helsinki Business College Oy